

BERNARDVS SVPER CANTICA.

de sapientia non possum) prorsus coartor duobus, & quid
eligam nec si placere ne mihi in eo quod locutus sum, quo
niam quod debui fecit am penitentiam agere super verbio
meo quia quod uoluimus non recepi. Voluimus perime
re holito, & eripere fratrem; & non feci sed magis autem co
tra fratrem accidit. Nam fratrem anima, & culpam ait. Si quis accep
Ezech, 3 sit & contemptus. Nolunt audire te, inquit, quia nolunt

Ezech. 3 sit & contemptus. Nolunt audire te, inquit, quia nolunt audire me. Vides que maiefas contineantur? Non te putas me solum spreuisse, dominus locutus est. Et quod dixit pro pheta, dixit & apostolis. Qui nos spernit, ate, me spernit. Non sum propheta, non sum apostolus, & propheta tamen & apostolus (audeo dicere) ut sic fungor: & quibus? non equorum meritis, coram impli cori curis. Et si ad me multam confusione, & si ad grande periculum mihi super cathedrali Moy, si fedo, cuius tamen uendico mihi uita, nec superior gratia. Quid tamen. Num ideo cathedrali non deferet, quoniam occupata est ab indigno? Etiam si scriba & phariseus in ea sedante, inquit, qui dicunt facite. Plenius etiam impatietia contemptu fungitur, ita ut alios non solum non curen cor rigi obligatur, sed insuper obligatur indignetur more freneticum in manu medicis repellentis. Mira percusitas. Me dicunt in factis, quoniam in factis facitur. Est enim qui

Ps. 70. gittauit ad mortem, & in illi non concureris. Misi in die
guaris, qui sanū te fecit cupio! Irascimini, inquit, & no-
te peccare. Si peccata frateris, non solum minime peccas
sed & quod peccaras exterminas. Nunc uero & peccati
retines medicinam respuedo, & peccare apponis fra-
tationabiliter frascendo. & est iupse modum peccatis pecca-
tum. Aliquoties additur & impudentia, ut non modo im-
patienter ferat q̄ corripit, sed etiam id unde reprehendit,
impudenter defendat. Hoc plane desperatio. Frōs, inquit,
mulieris meretricis facta est tibi, nolusisti erubescere. Et
ait: Recessit zelus meus à te: ultra nō irascar tibi. Solo au-
ditu cōtremisico. Sentiens quam periculi quātūz horo-
ris & tremoris res sit peccati defensor. Dicit iterum: Ego
quos amo! arguo & castigo. Si ergo te zelus deseruit, &
amor. Nec cris amore diḡ q̄, indignus castigatio cōse-
cis. D Vides q̄ tu magis frascis de cō nō irasci. Mis-
tearum impio, inquit, & non disset facere iustitiam. Misericor-
diam hanc ego nolo. Super omnia itam misericordia ista,
lepiens misfuius iustitiae. Satius profecto mīhi fixus p̄
pheta constitutum, apprehendere dīsciplina, ne quādo ira-
scatur domin⁹, & percane de uita iusta. Volo irascari nō
q̄ patere misericordia, sed illa fra q̄ corrigit deūtiū nō
qua extrudiſ deūta. Illud tu nobis benigna adiutorio
parit, hoc formidolofia nutrit dissimilato. Non enim cū
nēcio, sed cū sentio te itatūmū maxime confido propri-
tati: cūm fratres fueris misericordia dicta recordaberis.
Deus, inquit, tu pp̄itis fuisti eis, & uloscens in oīs adim-
uetiones eoru. Moyen alloquitur & Aarō atq̄ Samue-
lem, quos modo p̄misiterat, & hoc vocat p̄spificationem, q̄
corū de nō pepercit excusibus. I nunc tuergo, atq̄ hāc
tibi excludito in eternū, defendēdo errore, & acciūdo
correptionē. An non istud est malū dicere bonū, & bonū
malum? An non ex hac odiosa impudicitia pullulabit mox
impunitia, mater desperationis? Quem enim poincteat
super bonū quo putar? Ve illis, inquit. Ve illi d' eternū
est. At illud est quēs tērātā a propria cōcupiscentia abfra-

Ecclesiastes 13. At si quicq[ue] terat a propria concupiscentia abfra-
bonum ad morte quasi ad uitam mortale securi proparere. Pro
se quod agi perperam deprehendit quidam ad tantam repre-
bendit pene. Dicas forsan miseri q[ui] bonum meum ad me
renatur, & quia liberavit animam meam, & mundus sum a
sanguine hominis cui annuncias & locutus sum, ut ater,
teret a tua fua mala, & uiueret. Sed eti[am] innumerata talia ad
das, me tamen minime ista consolabuntur, mortem filii in
tuenter. Quasi ueridicat mea illa reprehensio liberatione q[ui]
serim, & non magis illius. Que enim mater estiam si o[mn]i-
qua potuit cura & diligenter & grotati filio adhibuisse se

ps.39. sierim, & non magis illius. Quæ enim mater etiam si oem
quæ potuit cura & diligetia & grotati filio adhibuisse se

sciat, si demū frustratam se uiderit, & oēs labores suos esse
penit' inefficas filio nihilominus morte ppterica un-
quā à fletibus temperauit. Et illa qdē hoc pro morte tem-
porali, quāto magis me pro morte eterna mei filii manet
utip̄ ploratus & ululatus multus, etiā si nihil mihi cōfici-
sum quo minus annunciarim illi. C Vides etiam à
quātis è regione malis & se & nos liberat, qui corruptus
miserere respōdet, uerocundē acqueſcit, modeſte obtē-
perat, humiliter confitetur: Huc ego anime in omnibus
me proficac̄ debitorum, huic me ministrū & serui tāqā
dignissime dū mei spōsae, & q̄ reuerā dicere possit. Cum
eſet rex in accubitu ſuo, nardus mea dedit odorem ſuā.
Bonus hūilitatis odor, qui de hac ualle plorationis aſcen-
des, per fulis circuīq; uiciniis regionib⁹, ſpm quoq; re-
giū accubiti grata flauatior reſpergat. D Eſtward⁹ hu-
milis herba, quā & calide ferunt eſe nature hi qui herba-
rum uires curiosius explorarunt: & ideo per hanc uideor
mihi nō inēcūenter hoc loco nūtire humilitatis acci-
pere, ſed que ſancti amoris uaporiibus flagret. Quod pro
ptera ſancti dico, quoniam eft humilitas quam nobis uer-
itas parit, & nō habet calorē: & eft humilitas quā charitas
format & inflamat. Atq; hæc quidē in aſſectu, illa in co-
gnitione confitit. Erem⁹ tu ſi temetipſum intru ad lumen
ueritatis & fine diſſimulatione impiciſ, & fine palpatio
ne diuiditſ: non dubito quin humilitas, & tu in oculis
tuſ, factus uilioſ tibi ex hac uera cognitione tu⁹, quan-
tus nec dum fortaleſ id eſe patiaris in oculis aliorū. Eris
igitur humilis, ſed de opere interim ueritatis, & minime
ad huc de amoris infuſione. Nā ſi ueritatis ipſius que te
tibi ueraciter atq; ſalubriter demonſtravit, ſicut ſplendo-
re illuminat, ita effectus amore uifiles: ſuscit ueritatis procul,
dubio: qd̄ in te eſt, eadē de te oēs tenere ſuā, quā ipam
apud te ueritati habere cognoscit. Sanet qd̄ in te eſt dixe-
rin, quoniam plerūq; non expedit immotetere oib⁹ oīa
que nos ſcimus de nobis, atq; ipſi ueritatis charitate, &
charitatis ueritate uetamuit, pala fieri uelle quod noceat
agnoscet. Alioq; ſi priuato amore tui tēr⁹ detines pari-
ter intra te fiduciā ueritatis incluſum, cui dubit⁹ eft min-
tre ueritatem diligere, cui proprium preferis uel cōmodū
uel honoreme. Vides iſi nō eſe tdiſm, hoīem de ſeipſo
nō altum iam ſapere, ueritatis lumine redarguitum: & hu-
milibus ſponte coſtentire, munere charitatis adiuſu. Illud
enim neceſſitatis eft hoc uolitatis. Semetipſum exinan-
uit inquit, formam ſeru accipiens, & formam humilitatis
tradens. Ipſe ſe exanimabit, ipſe ſe humiliauit, nō n ecceſſi
tate faciū; ſed noſtri charitate. Poteſat minitum uilem
ſe & contemptibilem demonstrare, ſed planè non reputa-
re, quoniam ſe iſebat ſeipſum. Voluntate proinde humilis
uit, nō fiduciā, qui talē ſe obtrulit quale eſſe neſcifuit:
magis autem placuit minitum reuari, qui ſe ſummu⁹ non
ignorabit. Deniq; ait. Diſcite à me qā mitis ſum, & huſilis
corde. Corde dixit, cordis affectu, id eſt uoluntate. Itaq;
neceſſitatem exclusit, qui uoluntatem confeſſus eft. Nō em
quoniam ego uel tu inuenimus nos in ueritate dignos
dedecore & conſeptru, dignos ei extremitate & inferiori-
tate, dignos etiā ſupplicis, dignos plagiis: nō, inquit, ita
& ille, que tam oīa expertus eſt: quia uolunt tanquā hūi
li corde. Huili uidelicit illa humilitate quā cordis ſua-
ſit affectio, nō quā extorſit diſcuſſio ueritatis. Propterea
dixit hāc uoluntate humilitatis ſpecie, non redargutione
ueritatis, ſed charitatib⁹ intra nos infuſione creat: qā cor-
dis eſt: qā affectionis: quia uoluntatis: an uero teſte, tu ſu-
dica. Irēc̄p̄ etiā hoc tuo reque examineſ fiducio, dignitā
eandē dīo affigim̄, que charitate conſtat exanimabit,
charitate minoratib⁹ angelis, charitate parentib⁹ ſubdi-
tum, charitate baptiſte manib⁹ inclinatum, charitate car-
nis inſima paſſum, charitate poſtrem morti obnoxium,
cruce ſingulorū extitit. C Sed & hoc unū adhuc tuſ
ſit conſiderare arbitrii, recte etiā hāc ipſam humilitatē
ita ſtatut calentem, herba humilis & calida, id eſt nar-
do putauerim designatā. Et fi ita ciuita probaueris (pro-
babili enim

SERMO. XLIII.

dabitis enim rationi manifestissime acquirescunt tunc si iam apud te ipsum humiliatus es necessaria illa humilitate quam scrutis corda & renes ueritas sensibus ingredit animos uigilantis, adhuc uoluntatem, & fac de necessitate uitrecte: quoniam nulla est uitris sine conuenientia voluntatis. Si ac tuas fons habes, facias alios aconuenientia facias quidam tuorum

ps.35. tenuit nec uitio, nō nullus alter apparuit tunc, quam te inueni intus. Alioquin time de te ipso legas. Quoniam de lole egit in conspectu eius, ut inueniatur iniquitas eius ad odia. Ponus, inquit, & pondus abominationis est apud deum. Quid enim? Tu te deprecariis in secreto apud te ipsum uteritas trutina ponderatus, & foris alterius prece in mentibus matior te pondere uidebis nobis quam ab ipsa acceperisti. Time deū, & noli hanc rem pessimam facere: ut quem humiliter uteritas extorat uoluntas, hoc enim est resisteri uterita, hoc pugnare cōtra deum. Magis autem a quicquid deo, & si tu uolitas subdita uteritati, nec rātum sub
spiritu uehemetis, & repudiat tota domi ubi erant leues, an nō merito paupercula tunc dicere ponunt? Cū effector Ca. I. rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorē suum. Pa-tuit pro certo oībus in loco manutinentibus quam grāt hu-militatis & quam beneplacitus odor ascenderat, cum mox tā copia & gloriola remuneratio respūta est. Cātē-riū illa nō ingrata bñificiū fuit. Audī cū quomodo mox re-plēta deuotione parat scad cōia mala perferenda pro no-nīme ē? Nō sequit. Eas circulus myrra dicitur me-ndīsi inter ubera mea comorabis. Infirmitas mea (quā nos) non sicut ulterius prospicet. Hoc solum dico, quia tribula-

Ps. 16. dita, sed & deuota. Nonne deo, iquit, subiecta erit anima
mica: Et parvus est te subiectum deo, nisi sis & omni huma-
na creatura propter deum, sive abbatis tanquam precelle-
ti, sive prioribus tanquam ab eo constitutis. Ego plus dico,
Matt. 3. subdere parib⁹, subdere & minoribus. Sic enim decet nos,
inquit, omnes similes iustitiam. Vade & tu ad minorem si-
tationem amaritudines sub myrra nomine dicit se subire
parata amore dilecti. Reliqui capituli alias p̄sque munier,
si tamē exoriat: à uobis sp̄sūstis affuerit, q̄ nos intellige-
re faciat uerba sp̄sōe q̄ ipse inspirādo formauit, sicut no-
uit illi⁹ sp̄sōe sp̄sūstis est laudis & couentre, sp̄sōe ecclēsie.
Iesu xvi⁹ dicit uiri⁹ e⁹st suū oia⁹ de⁹, sp̄sūstis in secula. Amē-

Matt. 3. subdere parib⁹, subdere & minoribus. Sic enim decet nos, inquit, omne implere iustitiam. Vade & tu ad minorem si uis in iustitia & pfectus, defer inferiori, iuniori te inclinato. Hoc enim faciens trahes & ipse ad te sponse fermone quem dixit: quia nard⁹ mea, dedit odore tuū. D Odor deuotio tui, odor bona opinio quia ad oīs puenit, ut christi si sibi bonus odor in omni loco, specia bilis omnib⁹, amabilis omnib⁹. Nō potest hoc illi humilis quē ueritas ad humiliatę cogit, quoniam sibi habet illa, & exire non patitur ut spirata foris redoleat. Magis autē nō habet odorem, qā nō habet deuotionē, utpote qā nō sponte negat libenter se humiliat. Sponsa uero humilitas tanquā nardus spargit odorem suum, amore calens, deuotio uigens, opinione redoleans. Sponse humilitas voluntaria est, perpetua est, fructifera est. Odor eius nec reprehensione exterminatur uit illi⁹ cui⁹ ipso spūs est laudib⁹ cōuenire, sponsi ecclesie Iesu xp̄i dñi nři, q̄ est sup oīa de⁹ bñndit⁹ in secula. Amē. Qualiter confederatio passionis & labori xp̄i fa cit sponsam, id est aīam pergere illesam inter prosperea & aduersa huius mundi. Sermo. XLIII. A Fasicul⁹ myrrha dilect⁹ me⁹ misit, inter ubera Can. I. nea cōmorabitur. Ante rex, modo dilect⁹. An te in accubitu regio, modo inter sp̄te ubera. Magna humilitatis iuritus, cui etiā deitatis manifestas tam facile se inclinat. Cito reuerentia nomen in uocabulum amicitie mutatum est: & q̄ lōge erat, in brevi factus est prope. Fasicul⁹ myrrha dilect⁹ me⁹ misit. Myrrha amara res, dura & aspera tribulationum significat. Ea sibi dilecti causa immovere prop̄scit, gratulabunda fido quirit, cōfida uita uiriliter subiurā. Ibāt, inq̄t, gau Actu.

Canti. I. fructifer ait. Odor eius nec reprehensione exterminatur ne laude. Auditor. Pulchra sunt genæ tue sicut turritis, & collum tuum sicut monsia. Acciperet & reprobaret ornatus aurei, & iustitius tamen cum humilitate respondet, & quanto maiorem leudit, tanto humilitatem in omnibus. Non gloriatur in meritis, nec inter laudes suas humilitatis obliuiscitur, quæ & humiliter constituerit sub nardi nomine. Ac si uoce virginis Mariz dicat. Nullius mihi meritis cœscia sum ad tantam dignationem, nisi q[uod] respexit de humilitatem ancille sue. B. Nam quid est quitur, cōfident le oia uiriliter libitū. Idq[ue] inq[ue], gau- Actu. dientes discipuli a conspectu concili, quoniam digni habi- bitus sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Propterea deniq[ue] non faciem, sed facticulum dilectū dict[um] q[uod] leue pra amore ipsi⁹ ducat quicquid laboris immineat & doloris. Benefacitculus; quia parvulus natus est nobis. Bene faci- culus; quia non sunt condigne passiones huius temp⁹. Rom, 13 futurad gloriam que reuelabitur in nobis. Id em, inq[ue], q[uod] in presenti est momentanæ & leue tribulationis nostræ, supra modū in sublimitate æternum pondus glo-

Cant. i. respexit de humilitate ancille sue. B. Nam quid est aliud, nardus mea dedit odorem suum, quam placuit mea humilitas? Non mea inquit sapientia, non mea nobilitas, non mea pulchritudo, que nulla erat mihi, sed quae fons laetatur humilitas dedit odorem suum, id est florit. Solito placet deo humilitas. Solito plane atque ex cōscōto ex celis dominus humilitas respicit; & idem cum effexerit in accubitu, id est in excelso habitaculo suo, illud quoq; hu- nostræ, supra modum in sublimitate extermum pondus glo- rie operat in nobis. Erit ergo quando nobis ingens cu- mulus glorie, qui modo est fasciculus myrræ. An non fasciculus cuius fugum suave est & enus leter? Non q; le uis in se (nec enim leuis passione asperitas, mortis amaritudo) fed leuis tamē amāti. Et ideo nō ait tū fasciculus? myr- hæ dilectus meus fed mihi, inquit, quæ diligēt, fasciculus est. Vnde & dilectum nominat, mox trans dilectionis vim **Cant.**

ps.112. militaris odor ascendet. In altis habitat, inquit, & humilia recipit in celo & in terra. Ergo cu[m] cest rex in cubitu tuo, pardus sponse dedit odor tuu. Accubitus regis, sinus est patris: quia semper in patre filius. Nec dubites re gem hunc esse clementem, cui perennis accubitus est pater ne benignatus diueretur. Merito clamor humilium afe-

superiorū sermoniū duo sponſe ubera cōgratulatiō
nē diffimilius atq; compatiſſione, fixta Pauli doctrinā dī
cētis: gaudentiū cōgaudentib; fieri cū ſentib;. Quia uero Rom.
ter aduerda & piperā amarantib; nouit utrobic; pericula
non deſſe medū huiusmodi uberiſſu multū habere

pa. II. Deniq; propter multitudin; mopi & genit; pauperum me
exurgam dicit dominus. Horūq; tur cōfīca spon; (utpo
te domesticā atq; charissimā) non se putat arcēdām spon;
si gratia penitūs meritorū, solum de humilitate p̄fūmūs.
Regem deniq; noitat, nam sponsum inter terrās incre-
patione non audet, & in alto habitare fatet, nec si tam
diffidit humilitas. C Primitivis ecclesiis potes hunc co-
gruentissime aptare sermonē, si recordaris dñs illis quo-
bus assumptio domino uberat prius, & fidentē in dexte-
ra patris illo suo antiquo nobilis atq; glorioſo accubita,
non dicere, inquit in inuenientib; ubi alio dūtū labere
dilectū cuius aduersus utraq; cōtinua p̄fūmūtū
nec leta extollat, nec tristitia deficiat. Tu quoq; si ap̄s. im
taberis sp̄s p̄s prudētār; huc myrrae tamcharū fasci-
culum de principali tui pectoris nec ad horā patiens aue-
li amara flua oīa q; p̄ te p̄stulit, semp in memoria retinet̄. ut
affidua meditatione reuoluisti, quo posis dicere & tu. Fa-
sciculus myrrae dilectus nucus mihi, inter ubera mea con-
morabitur. ¶ Ego fratres ab inueniente mea conuerſio p̄
aceruo meritorū qua mihi deſtī ſcīebam, hunc nūchi fasci
Opera Bernardi. vij

Opera Bernardi. V. 10

SEBERNARDVS SVPER CANTICA.

SERMO. XLV.

gls ad cōpatiēndū peccātib⁹, quām ad indignādū asper-
riore ſe fentit & exhibeat. D Verū quia iuxta ſapie-
ti ſententiam muſca moritū exterminat̄ hoc ſuantat̄
un gētū, & minime habet in ſe natura unde id reparet ſi-
bi tem amilum, ſentit dōlēdā mutatiōe corrueſt illud
qđ ueraciter ait scriptura: Proni ſunt ſenſus hoīis ad cogi-
tationes in malum ab adolescentia. Non bona adolescentia
i qui filij ſuor portione ſibi paternae ſubſtantie poſtu-
laſ ſequitari, & bonum incipit telle dūtudine qđ in cōe-
duciōis poſſideſt, & habere ſol⁹ qđ participatiōe non mi-
nūtūr, partitiōne amittit̄. Deniq̄ omnia, inquit, bona
ſua diſcipit, uideſt luxurioſeſt meretrib⁹. Quenā
fix meretricies. Vide ne ipſe ſint qđ extirmitat̄ ſuantat̄
unguentum, carnales uideſt coūcupiſcentia, de quibus
ſaluberimē ſcriptura te amonens, poſt concupiſcentias,
inquit, tuas nō eas. Et merito morituras deſcribit ſapiens:
qđm & mīdiuſ traſt, & concupiſcentia eius. His ergo dū ſa-
tisfaceſ singulari uolum⁹, boni nos focaliſ atq; com-
muñi ſingulař ſuauitati priauiam. Hꝫ prolixus muſe
fordidae & pungentes, qđ nobis decorē natura foedant,
mētem curis & ſollicitudinib⁹ lacrant, ſocialis gratia ſua
uifatē exterminat̄. Hinc hō ſumō ſili⁹ appellatur, qđ na-
tura quadam infenſate lubrico adolescentiſ deprauata,
omnem uiriliſ matutinat̄ ac ſapientiſ ſuccū amicit̄, &
uerſus in aſperū arcta animo pteſ ſe uinueroſ depiciat,
factus ſine affectione. Iguitur ab inueniente adolescentia iſta
peſſima atq; miferimā, proni ſunt ſenſus hominiſ & cogi-
tationes in malū, & natura ad indigandū quām ad cō-
patiēndū parat̄. Inde homo tanquā oīno exiuit ho-
minem, qđ uult ſibi ſuopus habet ab hoībus ſubuenire.
Magis aut̄ diſcret̄, pernit, utridet homi hoīis delinqüe-
tes pēt̄, nō cōdideras ſcīpium ne & ipſe tēt̄. A quo ma-
lo minime pteſ (ut dix) nature rufget, neq; recuperabiliſ
olei ingenię manuſuetudinis, qđ ſemel eft̄ exterminat̄
in ea. Veritātē qđ nō pōt̄ nature, pōt̄ grā. Quem ergo
hominiū uictiō ſpus miferata, pteſ deno ſua beni-
guitate dignabiliſ, ſe continuo reuertet in hominem, inſu-
per & aliquid melius à grā quām à nature recipit. In ſe-
de & lenitati ſanctū faciet illū, & dabit illi nō oleū ſed bal-
ſamū in uincis Engaddi. B Nec enī dubiuſ ex fonte he-
di profundiſ chartiſtā meliora: cuiusq; uictiō he-
do ueritātē agnos, & de finiſtra trāſfert i dexterā petiōne
abūdat̄ qđ an pſuſ uictiō ſe miferit̄ corda, ut ubi abū
auerter delicta, uideſt & grā. An non uerū uideſt tibi
redire quādmodo iſi hō ſuoiem, qđ animi ſeculari ſeri-
tate deſpoſita, & recuperata etiā ſuor grata huāne
uictiō manuſuetudinis, quā in ſpuſ mulcet camatiū cu-
piditatum penitus exterminat̄, de ſuo quicq; geſtati hoīe
(imo qui ipſe eft̄) & materiā ſuntit & formā miferendi ho-
minibus aliis: ita ut tanquā ſerale quēdā reſtū exhortat̄
nō ſolū cuiq; facere hoīem, qđ pat̄ ipſe nolit, ſed etiā nō
facere oīa oīb⁹, queacuſ ſibi ſcrii uelit. C En de oleū,
Vinum under. Profectō exboto cyprī. Eteni ſi amas dīm
Iefuſ toto corde, tota aia, tota uirtute tua, nunquid ſi ut
deris ciuiſi uirūs cōceptumq; ferre uallatenus & equo an-
mo petieris? Minime, ſed mox areptus ſpū tūdici & ſpū
ardoris, & tanquā potē ſcapulat̄ ſuō, repletus zelo
Phineſ, dices cui dauid. Tabescere me fecit zelus me⁹, qđ
oblitū ſunt uerba tua inimiſiū. Et cū dīo. Zelus dom⁹
ps. 18. tu comeſit me. Vinum eft ergo ſudorificum. Zelus ſiſe
expiſum de botro cyprī, & calix uebrians xpi amor. De-
nīc ſi de nī ignis colūmē eft, & ppheta igne dicit de
excelfo miſum in offiſib⁹ ſuis, eō qđ diuino amore flaga-
ret. Habens ſtag ex fraterno oleū manuſuetudinē, & ex dī-
uino amore uīni amulatioñis, ſecurus accede ad ſananda
uulnera illūs qui inſidit in laſtroncs, pſiſiſi ſamaritani
optimus imitator: ſecure quoq; dicitō & tu cum ſponſa:
Botr⁹ cyprī dicit⁹ me⁹ mihi in uincis engaddi, hoc eft ſe
lus ſufficieſt amor dilecti me⁹ mihi in afflictib⁹ pteſatis,
Et de hoc ſatis. Nam & infirmitas mea paſuandū inſi-
cit, ſicut & ſape facit, ita ut plerūk cogar imperfectas (ut
ipſi ſcītis) relinqueret disputations, & cīdūcū capitulořū
in diem alterū referuare. Sed qđ Ego in flagela paratus ps. 37.
ſum, ſciens me adhuc longe recipere impaſta meritis. Va-
pulem ſane uapulem ut male operans, ſi forte uerbera in
merita reputant ſortaliſ miſerib⁹ flagellato, qui bo-
num in me nō inuenit quod remuneret ſponſus ecclēſe. Ie-
ſus xps dñs noſter, q; eft ſup oīa de⁹ bīdīc⁹ in ſclā. Amē.
¶ De dupliči pulchritudine aīe, & qualiter anima
loquitur ad dei uerbi, & uerbi ad animā, & qua ſint
lingue.

Sermo. XLV. A

Ce tu pulchra es amica mea, ecce tu Canti. 1.
pulchra: oculi tuſcombari. Pulchra
optima ex amore ſpōfe pſumptio: ex
amore indignatio ſpōfi. Hoc rei exit⁹
probat. Etēm plumpitione cōreptio,
correctione cōmedatio, cōmedatione re
remuneratio ſecuta eft. Ad eft dilectus,
amouē magiſter, rex diſparcet, dignaſ ſexu, ſeruē ſtāpo-
rif. Cedit qđp fast⁹ ubi inualeſt cōflictus. Et ſicut quō-
dā quā ſanctū ad amictū Moyleſ loq̄bat, & dīn ridebat:
ita & nīc inter uerbi & aiani ſci inter duos uichenſ fami-
liariſ admodū celebrait̄ cōfabulatio. Nec mīru. Ex uno
amori ſonte utriq; inſluſt dīliger inuiuē, conſoueri pa-
riter. Ergo dulciora melle uolat hīcindē ſuor: mutu in
ſe tortis ſuantat̄ ſeruſ ſpedet, ſanctū ſindices amoris.
Denīc iſi illa amicū ſuocupat, pulchra pronuntiat, pul-
chra erit, cade ab illa uicifim recipiens. Nec octoſa ite-
ratio, que amoris conformatioſt, & fortalſi alq; inuit
requiriendū. Queramus gemina aīe pulchritudine: hoc
enī mihi uideſt inuenire. Decora aīe humilitat̄ eft. Nō à me
ipſo hoc, cū propheta prior dixerit. Asp̄ges me hyſt̄o ps. 50.
& mīdabor: humili herba & peccatoris purgatiua, būilita-
tē ſignificat. Hac ſe pof grauen lapſum rex & ppheta la-
uaf̄ ſōdedit, & ſic niuei quēdā inuocē recuperare can-
dōr. Verū in eo q; grauer peccauit ſciā amāda, nō ſi ad
miranda humilitat̄. At q; ſi quis innoſentia retinet, & nīc
lominis hiſtūtē fungit, nōne ſi tib⁹ uideſt geminiū aīe
poſſidere decore? B Sc̄tā maria ſtimoniā non amit, &
hiſtūtē non caruit. Etideo coniupuit rex deore cīus,
qđ humilitat̄ inuocē ſociavit. Deniq̄ refpeſit, inq; ps. 44.
humilitat̄ ancilla ſue. Ergo beati qđ cuſtodiū uieſtūt Luce.,
ſuā ſuā uideſt ſimplicat̄ & inoſentia, ſi tā & de-
corē induere hiſtūtatis parat̄. Profectō audiet que hu-
ſuſiſ ſi inuenit. Ecce tu pulchra eſamica mea, ecce tu pul-
chra. Vt nā ſi ſemel diuina aīe mīcē dieſi: Ecce tu pul-
chra eſ. Vt nā ſi hiſtūtē cuſtodiā. Nā primā uſem
ego male ſeruā. Seru ſi tu ſum ego. Nec enī audi pſt̄ ps. 19.
ri amicū, q; teſtimoniū ſuā deoris mei cū repetitio non au-
dio. Sufficiit mihi ſi ſemel audīa. Sed qđ ſi & hoc in que
ſtōe eſt: Sc̄o quid faciā, uenabor amicā ſeruā, cumula
tū in ea deore deformis homunculus admītrab̄, gaude-
bo ad uocē ſpō ſi tā nīſiſ ſuā pulchritudine admī-
rat̄. Quis ſciit ſi ſaltē ex hoc inuētūr ſuā grātia in oīi
lii amicē, ut grā ſpū ſuā & ſuā inueniar ſuā amicōſe De⁹
mīcā ſuā ſpō ſtat, & gaudo gaude ppter uocē ſpō.
En uox eī ſi aurib⁹ dicit̄, audiam⁹ & gaudeam⁹. Aſſum
ſibi, loquim⁹ pariter, ſtem ſimul, nulla noſhuſe ſubducat
colloqui ſeculi ſura, nulla illecebra copis. Ecce, inquit, Cañ. 1.
tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra. Ecce admītrat̄
uox eī, reliqui laudis. D Merito admītranda, cui ſanctū
tas amīſa humilitat̄ nō attulit, ſed ſeruata admīſit. Meri-
to pulchri repetit̄, cui neſtrū deſtitu pulchritudo: Rara Iuue. 7.
aut in terris, aut ſanctitatē non perdere, aut humilita-
tem ſanctimonia non excludit: & idec beata que utrāq;
retinuit. Deniq̄ probat̄, nīſi ſibi conſīci eft, & cor
reptionem non abuſuit. Nos & cum magna delinquimus,
uix ferim⁹ rephendi: hēc autē equo animo audit cōtrā
ſe amaritudines, nīſi peccans. Nam ſi defiderat uideſe
claritate ſponſi, quid malū eſt? Magis & laudiſ eſt, &
men increpata penitentiā agit, & dīdīt. Fasſicul⁹ myi, Canti. 1.

BERNARDVS SVPER CANTICA.

rhæ dilectus meus mihi, inter ubera' mea commorabitur.
Hoc est. Suficit mihi, nō tamen sc̄iens Iesum, & hunc crucifixum.
Magna humilitas. Actu innocens suscipit penitentis affectum; & quem non habet unde peniteat, habet tamē ut penteat. Cur ergo, iquæ, increpat est, si nihil male fecit? Sed enim audiuit dispensationem & prudentiam sponsi. **Sicut Abrax olim obedientia sanè tantata est, ita**
& nunc humilitas spose. Et quomodo illa implera obedientia tunc audiuit, nunc cognovit q̄ times deum, sc̄i &
Ibidem, huic modo quasi sub alijs verbis dicit, nunc cognovit q̄ humilitas his. Hoc enim est q̄ ait. **Eccē tu pulchra es. Eriō**
Cant. 1.. preconium iterat, ut gloria sanitatis additū signet huius
litatis decorum; eccē tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra.
Nūc cognoui q̄ pulchra sis, nō solū ex meo amore, sed etiam ex tua humilitate. Non dico nūc pulchram inter
mulieres, nec pulchram in genis nec in collo, sicut ante die
cebat, sed pulchram simpliciter fateor, nō utiq̄ pulchra ex
comparisone, nō cum distinctione, nō ex parte. A Etat dicit: **Oculi tuū columbarū. Aperte adhuc cōmendatur humilitas.** Ad hoc siquidem respicit q̄ illa reprehensione de alia in quaestione sua, contumio non cunctata est ad simpli-
Cant. 1.. citate descendere, tra ut dicetur. **Fasciū myrra' dilectus** meus mihi. Multum profectō distat inter uultū glorie &
Ibidem, fasciculū myrræ & idē magnū humilitatis insigne, inde
huc ac quicquid cere reuocari. Ergo oculi tuū columbarū. Ita
Ps. 130.. inquit, non ambulas in magnis, neq̄ in mirabilibus super-
ter, sed in istarū simplicissimis incolueris cōtēta es simpliciori.

bus, iudicatis in foraminibus petre, meis mulierib⁹ finis
morans, & libenter ea que sunt de me dictas: incarnato
& passo oculo intuens columbinum. Aut certe quia in spe
civis aut huius spissitatis apparuit, spiritualis magis quam
simplex in ea intuitus columba noīc cōmendat. Et si hoc
placat, oportet referas capitulu p̄fētū ad id qđ paulo
ante fōdāles murenulas ei facere aurcas p̄misit, nō in tē
dētes (ut tūc docui) ornatæ aurcas corporis, sed informa
re auditū cordis. Potius itaq; ferit ut sicut eis ex audi
tu, corde ampli⁹ mūdat ad uidēdū qđ ante nō poterat,
instructio redderet. Et quoniam de acceptis murenulis
in usu accūtori ad intelligentiā spūalem usū est profecīte
placuit sp̄sō, cui scmp (quod in se est) placet magis uidē
ri in spū, & annumerari id quoq; eius laudib⁹, atq; Oculi
tui columbarium. Iam me, inquit, intuere in spū, qđ spiri
Cant. i. ante faciem tuā xps dñs. Et habes unde id possis, qđ oculi
li tuū colubārū. Ante non habebas, & idēcō reprimenda fu
isti sed nūc copiā habeto uidēndū, quia oculi tuū colum
barū, dīc et spūales. Non fane copiā quam petebas, nec
enī uel modo adhuc ad illā potes, sed qđ tñ interim sufficie
re posfit. Sanē diuidenda es de claritate in claritatem, & p
otera uidē ut potes modo, & cum plus poteris, plus ui
debis. Non potuſ fratres, non puto mediocrem hāc neq;
communem esse oīb⁹ uisōnem, et si fit inferior sīla qua u
dendus est in futuro. Deniq; ex his que sequuntur ad
uertit. Sequitur enim: Ecce tu p̄lcher es dilecte mi, ecce
tu pulcher. Vides quām in excelsō stat & in sublimē men
tis uerticem exultat, que uniuersitatis dñm quadam sibi
proprietate uidebit in dilectionē. Arēde ēm quomodo nō
simplificere dilectem, inquit, ut proprium desi
gnaret. Magna uisio p̄fusis de qua ista in id fiducie & au
toritatē excreuit, ut oīm dñm dñm necsat, sed dilectum.
Exstimo enī nequaquam hac uice et sensibus importatas
imagines carnis aut crucis, aut alias quascunq; corpora
rum similitudines infirmarū. In his namq; fixta pp̄ce
tam nō erat et species neq; dec̄or. Hęc autem ēm intuitu
nūc pulchritū decorat, p̄niciat, in uisōne meliori illum si
bi apparuisse significans. Ore cū ad hos (scit quōdā cū
sancto Moysē) loquit̄ cū sp̄sō, & palā non per exiguum
& figurā deū uidet. Tāc deniq; ore p̄niciat, qualem &
mente conficiat, uisōne plane sublimi & suaui. Regem i
decō suo uiderūt oculi eius, non tam ut regē, sed ut dī
Elaſt. 33 lectum. Viderit eum famē super solium excelsū &
eleuatū, & alius facie quoq; ad faciem sibi apparuisse te

status sit, mihi tamen uideretur eminentia tuu hac parte esse
apud supernam qm̄ ibi uisus legitur dominus, hic dilectus.
Si enim habes. Vidi enim sedentem super solium excelsum & eleuari. Et ite. Vidi dominum facie ad faciem, & saluum. R. c. 22
ta facta est anima mea. Sed si ego dominus, inquit, ubi es,
timor meus? Quid illis facta est reuelatio cum timore, qd
ubi dñs, ibi timor: ego profectus sum optio daretur, tanto li-
benitus tantu[m] charitatis proposito amplectere uisitem, quia
tu in meliori affectione que est amor factam aduerto. Nam
timor peccatum habet, perfecta autem caritas foras mittit
timorem. Multi fanes intercesserunt apparere terribilem in consilio p. 44,
lis super filios hominum, & apparere speciosum formam pra-
filii hominum. Ecco tu pulcher es dilecte mihi & decorus.
Verba tua plane amori resonant, non timorem. B. Sed
forte ascendunt cogitationes in corde tuo, & queris du-
bus apud te dices. Quia rōne uerbi uerbis facta ad animā
referuntur, & rufum aīa ad uerbi, ut illa audierit vocem
loquētis fibi, & perhibentis q[uod] pulchra fuit, uincimēs idē
preconium suo mox reddidimus laudatoris. Quo possum
hec fieri? Nam uerbo loquimur, nō uerbi loqui. Itemq[ue]
aīa nō habet unde loquat, nisi os corporis fibi uero for-
mauerat loquendum. Bene querens, sed attende spiritum
logi, & spiritualiter oportere intelligi q[uod] dicunt. Quoties
pundi audiret uel legi uerbi atque aīam pariter colloq[ue], &c
imūce intruerit, noli tibi imaginari quasi corporas intercur-
rere uoces, sicut nec corpores colloquientium apparet
imagines. Audi potius qd tibi est in huiusmodi cogitatione,
Spūs est uerbi, spūs est aīa, & habet linguis suas quibus
se alterutru alloquit, plentesq[ue] indicent. Et uerbi qdem
lingua fauor, dignationis eius, anima uero deuotissimi fer-
tor. Elinguis est aīa atque in fuis quae hanc non habet, &
nō potest ipsi uallatum sermocinatio esse cum uerbo. Er-
go huiuscmodi lingua suam cui uerbi mouet uoles ad
animam, non potest anima nō sentire. Viuus est enim ser-
mo dei & efficax, & penetrabilior ei gladio accepit, per-
tinges utq[ue] ad divisionē aīa & spūs. Et rufum, cu[m] fūa ant-
mā mouet, uerbi uero latere multo minus poterit, non solū
quia ubiq[ue] est presens, sed propter hoc magis q[uod] nisi ipso
stimulante, deuotissima lingua minime ad loquendū mo-
uetur. Verbo igitur dicere anima, pulchra es, & appella-
re amicam, tristitiae est unde & amet, & se psumat amari.
Ipse uerbi uerbum uicissim nominare dilectum, & fati-
pulchri, q[uod] amat & q[uod] amatur; sine festione & fraude ascri-
bere illi, & miseri dignationē, & stupore ad gratiam. Siq[ue]
dem pulchritudo illius, dilectio eius, & idē maior q[uod] pre-
uentis. Medullis profunde cordis & intimum uocibus
affectionum tanto amplius atque ardenter clamatib[us] fibi
de ligendum, quantum id prius sensit diligens quam dilecta.
Itaq[ue] locutio uerbi infusio doni, responsu anime cu[m] gra-
tia uite admiratio. Et idcirco plus diligit q[uod] sentit
in diligente uisitate, & ideo plus mirat q[uod] puerum agno-
scit. Vnde nō contenta est semel dicere pulchri, nisi repe-
tit & decorum, eminentia decoris illa repetitiōe designata.
Aut certe in utraq[ue] xpī subfinita dignum expressit ci ad
miratio decorum: in altera natura, in altera gratia. D
Quām pulcher es angelis tuus dñe Iesu i forma dei in die
eternitatis tute, in splendoribus fanorum ante luciferū
genitus, splendor & figura substancialis patris, & quidem
perpetuum inuincibilem fecutatus candor uite eterna. Quām
mihi decorus es dñe mihi in ipsa tuu habitus positione deco-
ris. Etenim ubi te exmaniusti, ubi naturalisq[ue] radix lumē
indeficiens exsuffisti, ibi pietas magis emicuit, ibi caritas
plus effulgit, ibi amplius gratia raditauit. Quām clara misericordia
tuū oris stella ex Iacob, quem lucidus flos de radice israelitica
egredietur, quām fondum lumen in tenebris uisitasti me
orsens ex alto. Quām spectabilis & stupēdus etiam uitius
tibus supnis in concepitu de spūi, ortu de uirgine, in uitæ
immortali, in doctrina fluentis, in coruicationibus mira-
colorū, in reuelatiōe sacramentorū. Quām deniq[ue] rutile
las post occasum soli iustitia de corde terre refurgit, q[uod]
formosus in stola tua demum rex gloria in alta celo ut
recipis.

SERMON

recipis. Quo nō p̄ his oībus oīa offa mea dicit. Dñe q̄ si milia tui. Hęc ergo similis p̄ta in dilectō intuentē sp̄d fam aduer tissę, cum dicere. Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. Neq̄ hęc sola sed infupr̄ aliquid proculdū bio de nature decore superioris q̄d noſtrū omnino praeteri uoluntat infutum, & effugit experimētū. Ergo iteratio utriusq; decore substantie deſignauit. Audi deinde quo tripludat ad aspectū a flatū dicit, & corā ipso nuptiali carmine quę amoris sunt gratulatiua decantat. Seque enim. Lectulus noſter floridus, tigna domorū noſtarum cedrina, laqueraria noſtra cypresina. Sed seruimus reſecti principio ſponſe cantilenā, & nos de quiete facti alacriores, liberius exultemus & latemus in da laude & gloria ſp̄di ipius Iefu xp̄i domini noſtri, qui eft ſuper omnia deus beuenit in ſecula. Amen.

De statu & cōpoſitione totius ecclie, & quo mo per actiū uitā que ſub obediēt agitur pertinet ad cōtemploſia. Sermo. XLV.

Lectulus noſter floridus, tigna domorū noſtrarum cedrina, laqueraria noſtra cypresina. Ep̄. Talamū canit, cubile & thalamos pulchro ſeruione deſcribēs. Sp̄odium inuitat ad requiem. Hoc enim melius quiescerē & cum xpo eſc. Nec eſſat aut extre ad lucra, ppter ſalātū. Verū nūc opportunityate (ut putat) mœta, ornatū nūcias thalami, lectulūs uel digitō monſtrā, dilectū (ut dix) inuitat ad requie, & cum eibis in Emaus cordis ardore noſ ſuſtimens, ad mentis pertrahit hospitū, ſecū pernoſtare cōpēlēt, & cū petro loquitur. Dñe bonit eft nos hęc eſc. Iam qđ ſpiralitā fīt cōſtituit, regramus. Et in ecclie que lęci i quo quiescitur, clauſtra exiſtimo eſc & monaſteria in quibus quiete a curiis uifit ſeculi, & foliſtudinib⁹ uite. Atq; is lectus floridus demōſtratur, cū exēpſis & institutiōnē pa trum tanquā quib⁹ ſa bene olenib⁹ reſpera floribus fratri cōuerſat & uita refugit. Porr̄ domos popula res, cōuentus intellige christianorū, quos hi qui in ſubilitate poſſit ſunt, xp̄iani utiq; utriusq; ordinis principes

funt omnia, ſancta mater ecclie conſideratione laetatur, & tūc ca quoq; offert inuita dilaſtio, cum ad eius tanquā omniſi autoris ſeruit oīa bonitatē, nihil ſibi ex oībus tribuen. Nam q̄ aſt noſter & noſtrari, nō usurpationis eft ſignū, deſideſionis, q̄mīne uideſerit fiducia chari tatis, nihil eius quem ualde diligit, & exiſtimet alienum. Nec enim ſe ſp̄ſi ſc̄rūlū emio aut quietis eius putat arē dām cofortio, que ſemper nō qua ſua, ſed qua illū ſunt querere conſuet, & hęc cauia cur ſibi ſponſo ſimil ſi CANT. I. ue lectulū ſiue dom⁹ auſa fit p̄nūcāre cōmunes. Dixit enim lectulū noſter, & tigna domorū noſtrari, & laqueraria noſtrā auſa dæderit ſe in poſſeffionem aſſociācū cui tunctā nō dubitat in amore. Non ita illa que proprie uolūtati nondum abrenſiuit, ſed per ſe facit, per ſe habitat, mar. Luc. 15. gis aut non per ſe fed cū meretib⁹ luxurio ſe uitēdo cō uerſat, cōcupiſcētas loquor carnis, cum quib⁹ diſſipat bona ſua, & portionē ſubtantie quam ſibi diuidi poſtu lauit. B. Ceterum tu qui has ſp̄ſālūtē uoces audis uel legis, putāſis aliqua horū que dicitur ualas ap̄licare ac de ſocilitate ſponſe, que hoc amoris carmine ab ipso ſpiritu canit, aliquid recognoscere in timet ipſo ne dicitur & tibi, quia noſcē eius audis, & non ſcis unde ueniat, aut quo uadat. En forte appetis & ipſe contemplatio nis quæſe, & bebi facis, tantū ne obtuſariſſis flores quibus lectulū ſponſe legis aſpergim. Ergo cura & tuum ſimili ter circumdate bonorū ſlorū operū, uituitum exercitio tanquā flore fructū ſanctū ſuſcū preuenire. Alioquin deliciato ſatis ocio dormitare uoles, ſi nō exercitas? que ſcore appetas, & Ly ſe coetūdine negleſta, ſoli cupis Ra chelis amplixb⁹ oblefari. Sed & prepoſterus ordo eft ante meritiū exēgere premiū, & ante labore ſunere cibū, cum diat ap̄lis. Qui nō laborat non māducat. A mādiatū tuis in telleſ, inquit, ut ſcas ſiſi obediēt maſda torū cōf templationis gulfū penitus nō debet. Non ſigit putes de proprie amore quietis, ſancta obediētis aſtribis ſe rforūmure traditionib⁹ prouidūlū uillatenus faciendū. Alioquin non dominet tecū ſp̄ſius in leſto uā ſillo p̄te

2. Tof. 2. Lxx. 18. ſe rforūmure traditionib⁹ prouidūlū uillatenus faciendū. Alioquin non dominet tecū ſp̄ſius in leſto uā ſillo p̄te

quā rigida patet, tunc impotens legū? fortificat nūm
gūm, ne sua fūpī legū uel uolūtate uiuetes. tāquā pā-
rīces inclīnat & mācerīe depulsa diffidēat à temerīpīs,
& sīc oī strūcta edificiū corrūs dīspīpet. Laquerā
uerō que à tāgnis firmiter pēndet, & domoī insignīfī
orānt, puto bene iñstītūtū clēri māstros & dīscipīlīnā
tos mōres, tēchī administrātōa officia dīsignāre. Quomo-
do nāq̄ stabit ordīnes clērī, & administrātōes co-
rī, nō pīncipītanā tāgnīrū gōmētī & munificētā
fūstentā, & ptegātū potētā? Q. aīt tāgnī cēdrīna, &
cypressīna laquerātā dēscrībātūt, naturā abīsc̄ dubio ha-
bet in his spēcīb̄. tāgnīrū quod cōgrātū pīfātās ordī-
nībus. Et cēdrus quidē qm̄ imputrīb̄ est, nēcōm & dōdo-
rīserū, altātē pīcētātī līgnū, fatī indicāt quales ope-
rāt aīsumū uiros in uice tāgnīrū. Ergo ualidū & con-
stantē nēcessī est ēste eos qui super alios ordīnhātū nec
nō & lōgāmīnū in spe. arḡ ad supērā mentī uertēcē
attollērēs qui etiā bonī fidei suā & cōuersātōis ubiq̄
2. Co. 2. odore spārgētēs, dīcēre cūm apōlo pīfātī: Christi eītī
bonū odor fūmū deo in omni loco. D. Cypreffus item
bonī & eōdoris & imputrībile similitudīnē līgnū, incorru-
ptā uite & fidei & quētūs de clēro debēre ētē dēmōstrātū.
ut merito decori domus ac laquerātū ornatū depūtēt.
Psal. 92. Scriptū est enim. Domū tuā dēcēt sanctūtō dīcē in lon-
gitudinē dīterū. Vbi sanē & sanctimōtē decūs, & indeſ-
cētīs grātia expresa pīfēterātā est. Oportētgo uīrū
qui ad ornāmentū & decōre aīsumūtū domus, bons or-
natū morib̄ est. Et quālīs semp̄ ipī fīt ī fītū, bonū tā
testimōnī habēre & ab his qui foris sum. Sunt & alia in
natura līgnīrū horū cōpetētātī his que spūlātētā dīſ-
tūnt, sed brevītātī caīsa pītētē. A Notātū uero
pulchrit̄ omnē ecclīsī statī breui uno iñstīfūtū compre-
henſum, auторitātē sc̄lētī pītētē, clēri decūs, popūlū
dīscipīlīnā, monachorū quītētē. In horū pīfātū cū rētē

137

Cant. I.

2. Taf. 2.
Pfalz 18.

6

: Hier. 6.

1. Pet. 2

86

卷之三

BERNARDVS SVPER CANTICA.

Perge ergo tu tota die expadere ad deum manus tuas, qui fratres tota die molestas, unanimitate impugnas, ab unitate te separas. Et quid me uis facere inquis? Profecto ut primo quidem conscientia ab omni inquitamento irre & disceptationis & murmuris, & litioris, & quicquid omo aduersari cognoscit paci fratri, aut obediens seniorum, de cordis habituculo eliminare festinat. Deinde etiam circumlecti tibi flores bonorum queruntur & laudabunt studiorum atque odoribus uirtutum, id est quecumque sunt uera, quecumque pudica, quecumque tua, quecumque sancta, que cum amabilis, quecumque bona fama, qui sunt uirtus, si quia laus disciplinae. Hac cogitare: in his exerciti curato. Ad istiusmodi securi vocabis sponsum, quem cum introduceris eum, ueraciter dicere potes tu, qui lectus nostre floribus, redolente nimirum conscientia pietatis, sed pacie, sed mansuetudine, sed iustitia, sed obedientia, sed hilaritate, sed humilitate. Et de lectio dicit sic. D Domini uero dei spiritus ritualem spissum quicquid agnoscat, qui tam in carne ambulet, sed in spiritu. Templum enim dicit, ait, sanctum est, quod estis. Curate ergo fratres spissam hunc edificationem quod uos estis. Inne feret in superiora, pescere copierit: uacillet & corruiat si lignis fortibus non fuerit subinximus & colligatur, inquit, illi signa dare imputribilia & immobilia, timore uidele et duci, illi castum qui permanet in secuili seculi, patetia de qua scriptum est. Quia patetia pauperum non perlit in fine: longanimitate quoque que sub quoque struere poteris, infelixbus pueris in infinita secula uite beatae, pediti, saluator loquente in euangelio: Mat. 10. Qui persequeretur uicem filii saluus erit. Magis autem supra charitatem que nimquam excedit, qui fortis est, inquit mors dilectionis, dura sicut inferus, amaritudo. Studete deinde his signis subsernere & alligare signa alia, que precepsa & pulchra: cui tam illa ad manu fuerint in opus laqueatus ad decorum domus: sermones scilicet sapientiae, siue scientiae prophetiae, gratia curationis, interpretatione sermonum & cetera talia que magis noscuntur. Sane apta ornatio, quam necessaria fore salutis. De his preceptis non habeo: conscientia autem do. Quoniam quid illiusmodi ligna certa & laboriosa queri, & difficile inueniri, & periculis elaborari (nam & rara ea pectori his tripibus terra nostra producere repetit.) confitit fani & moneo non multopere ista requiri. Magis autem ex lignis alijs laqueata preparari: que est minima appareat splendida: non minus in ualitudine esse, probante & facilius deponere & tutius. Utinam & miseri illorū suppetat copia lignorum: horti sponsi ecclesiae copiose densant, pax, benignitas, gaudium in spiritu nostro, misericordia in hilaritate, tribuere in simplicitate, gaudentibus, cetera sanctis apostolis & uiris apostolicis derelinquo. Scilicet nos dilectissimi tametsi illi ligna non habeatis, nihilominus tam huc habetis coadiutare, nihilominus tam omnifiducia accedite ad lapides summi, angularem, electrum, praeciousum, nihilominus super fundam enti apostoli & prophetarum & ipsi tanquam lapides uiri super adfiscamini domos spirituales, facer dotum sanctum, ostende spissas hostias acceptabiles deo per Iesum Christum sponsum ecclie domum nostrum, qui est super omnia deus benedictus in secula. Amen.

De triplice fiole scilicet virginatis, martyris, & bona operatis: & de deuotio habenda circa diuinum officium. Sermo. XLVII. B

Et uero flos campi & liliu comunitati. Ad hoc respice puto quod sponsa de respectu lectulum floribus commendat. Nec enim sibi flores ascribet illos quisbus lectulus decoratus, & uenustus thalamus uidebat: infert sponsus se esse florem campi,

nec de thalamo famè prodire flores, sed de campo, & suo numeru & sui participatione fieri quod remittet, & quod redolent. Ne quis ergo exprobaret illi posset & dicere, quod habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti? ipse dilectus sua sicut ambitio sua amator, ita informator benignus, pie illi dignanter demonstrat, cui nitorum de quo gloriabatur, ac sua uolebam. Ibdem.

Io. 10. At tu, 10. Post hoc etiam illud facultus compertit factum, cur se potius campi flos elegerit appellare. Et in campo qui dem & in orto oritur flos, in thalamo autem minime redolent & lucet in como tamen erectus & stans ut in horto uel campo, sed plane faciens tamquam qui illatus sit non innatus. Propterea & necesse est tamē reparare frequentes & semper recitatores apponere flores, quod uero suu minime retineant nec decore. Quid si in alto sermone prefatus sumus lectulus resperitus floribus conscientia est bonis reserta opibus, uides certe ut similitudo seruit, nequaquam sufficiet semel uel secundo operari quod bonum est, nisi incisamente reddat noua prioribus, quatenus seminas in 2. Co. 9.

Post bonum denique opus securius in contemplatione dormitur, & tanto quis fiducialis sublimis intuetur & inuestigare agreditur, quanto sibi conscius est minime se proprio amore quietis, charitatis operibus defutus. Et hec omnia finalia dñs Iesu. A Ipse flos horti, uirgo uirga uirginis generatus. Idem flos campi, martyr, martyrum corona, martyrii forma. Denique foras ciuitate educit, et extra castra passus est, in ligno elevatus est, spectandus hoibus, subannulus ab oibus. Ipse item thalamu flos, speculum & exemplum totius beneficentiae, quae admodum ipse fidei protestatus est dicitur. Multa bona opera ostendit uobis ex patre nostro. Et ita scriptura de eo. Qui pertransiuit, ait, bene faciendo & sanando omnes. Si igitur hec tria dies, que sunt causa ut tribus se campi florile maluerit appellare? Perfecto ut ea ad tolerantiam animaret, cui nouerat immixtum (siquid uellet pte uiuere in Christo) pfectum pati. Ipse ergo libenter profetat, ad quod potissimum uult habere sequacem, atque hoc est quod alias dixi: quoniam semper & illa appetit quietem, & illi incitat in secula benedictum in secula. Amem.

De laude reciproca qua sit inter sponsum & sponsam, & qualiter p' umbram Christi intelligat corp' & fides eius. Ser. XLVIII. D

Sicut lumen inter spinas, sic amica mea inter felicias. Non bona filia que pungunt. Attende pessimum germentum cum maledictum est terra nostra. Cui inquit, colueris ea, spinas & tribulos germinabit tibi. Donec ergo monstrante lectulu, ille uocat ad campum, ad exercitum provocat. Nec putat quicquid perflavibus fore illi ad incedendum certamen, quoniam si lectum certantis aut exemplum ppontat aut premunt. Ego flos campi. Sane utrimum in hoc sermone intelligi dat, quicquid uidelicet pugnaris forma, vel q' gloria triumphabis. Vt igitur in misericordia Iesu, & speculi patienti, & premuti patienti. Vt triplex fortiter puocat, ac uicem exercitum accedit. Tu doces manus meas ad praelium ex exemplo uitius tua, tu capit meum post uitiorum, tu coronas presentia maiestatis, que quia pugnant te spacio, que quia expecto non solu coronante, sed & coronam in utroq' mirabiliter tibi me allicias, uterum sumis uolenterissimus ad trahendum. Trahe me post te, libenter te sequor, libetis fruor. Si sic bon' es dico sequitur te, quales futuri es c' sequituribus: Ego flos capi. Qui dicit me: ueniat in campum, non refugiat mecum & pro me inire certam, ut possit dicere: Boni certame certauit. D

Et quoniam superbi uel arrogantes, sed huius potius: q' de se presumere nescit, martyrio idonei sunt, addit se etiam liliu esse conuallit. Id est humiliatio coronae, specialis gloria future exaltatio ipsorum huius eminenter floris designatione. Erit namque cum ois ualibus impletur, & ois mons & collis humiliabit, & runc candidu' liliu' tener & delicate flos, increduli & subversores sunt tecum: uide quo caute ambules inter spinas. Plenus est mucus spinis, in terra sunt, in aere sunt, in carne tua sunt. Veritas in his, & minime ledi, ducas potenter te est, non uitiosus tuus. Sed confidite, inquit, quia ego uici mundi. Et si igitur undique tibi intendi p'spicias tribulaciones, sine, inquit, sic enim decet nos implere omnem iustitiam: consummatione profecto iustitiae in humiliatis perfectio ne constituens. Luctus ergo humili, luctus conuallus est. Et si humiles inueniuntur, germinabitur & nos sequitur liliu', & florib' in eternu ante diuinum. An non uete ne tunc maxime se liliu' conuallum comproprietat, cum reforbit corpus humiliatis nostris configurationis corporis claritatis sue. Non aut corpus nostru, sed corpus humiliatis nostru' est huius liliu' mito & sempiterno cadore solos significat humiles illufrados. Et hec dicta sunt pro eo quod sponsus se florem campi, & liliu' esse conuallum protestatus est. B. Iam etiam quid de sua coequenter charissima, protestetur, bonu' effet audire, sed hora non patitur. Ex regulena namq' nostra nihil operi dei preponere licet. Quo quidem nominis laudum foliemus quae deo in oratorio quotidie perfoluantur, pater Ideo benedictus uoluit appellari: ut ex hoc clarius aperire: quoniam nos operi illi uellet esse in te. Vnde uos monco dilectissimum pura semp, ac strenuo actio bona: que conscientia & quietam facit & tutam.

Post bonum

Cant. 2. Psal. 2. Phil. 2. Gen. 3. Cant. 2. Psal. 31. Psal. 2. Psal. 31.

Ca. 1. Psal. 17. Tenebat nimis pprio experienteo huius finis uerita

re, ut poterit amici sponsi, qui minime profus ambigeret & ad suis aias pertinere quod dicitur, sicut liliu' iter spinas, si amica mea inter filias. Denique unus eorum, conuersus sum

1. Ti. 6. (at) in uerba mea dum configit spinam. Bene coixsus, qui conuersus exinde est. Bene pungens si compungens (mul

ti) c' sentient p'pn, corrigit culpam & talis dicere potest,

Efa. 40. conuersus sum in uerba mea, dum cofigit spinam. Spina culpa est, spina pena est, spina falsus frater, spina uictus est malum. Sicut liliu' inter spinas, si amica mea inter filias.

Mat. 3. O candens liliu' tener & delicate flos, in creduli & subversores sunt tecum: uide quo caute ambules inter spinas. Plenus est mucus spinis, in terra sunt, in aere sunt, in car-

ne tua sunt. Veritas in his, & minime ledi, ducas potenter te est, non uitiosus tuus. Sed confidite, inquit, quia ego uici mundi. Et si igitur undique tibi intendi p'spicias tribula-

tiones, sine, inquit, sic enim decet nos implere omnem iustitiam: consummatione profecto iustitiae in humiliatis perfectio ne constituens. Luctus ergo humili, luctus conuallus est. Et si humiles inueniuntur, germinabitur & nos sequitur liliu', & florib' in eternu ante diuinum. An non uete ne tunc maxime se liliu' conuallum comproprietat, cum reforbit corpus humiliatis nostris configurationis corporis claritatis sue. Non aut corpus nostru, sed corpus humiliatis nostru' est huius liliu' mito & sempiterno cadore solos significat humiles illufrados. Et hec dicta sunt pro eo quod sponsus se florem campi, & liliu' esse conuallum protestatus est. B. Iam etiam quid de sua coequenter charissima, protestetur, bonu' effet audire, sed hora non patitur. Ex regulena namq' nostra nihil operi dei preponere licet. Quo quidem nominis laudum foliemus quae deo in oratorio quotidie perfoluantur, pater Ideo benedictus uoluit appellari: ut ex hoc clarius aperire: quoniam nos operi illi uellet esse in te. Vnde uos monco dilectissimum pura semp, ac strenuo actio bona: que conscientia & quietam facit & tutam.

Not. Ps. 78. Ps. 145. Rom. 5. Luce. 6.

Ioan. 16. quoniam dñs os dñe dñe. Sicut liliu' inter spinas, si amica mea inter filias. Non mediotris titulus profecto uirtutis dñe, ut p'pn' dñe dñe. Sicut liliu' inter spinas, si amica mea inter filias.

1. Ti. 6. (at) in uerba mea dum configit spinam. Bene coixsus, qui conuersus exinde est. Bene pungens si compungens (mul

ti) c' sentient p'pn, corrigit culpam & talis dicere potest,

Efa. 40. conuersus sum in uerba mea, dum cofigit spinam. Spina culpa est, spina pena est, spina falsus frater, spina uictus est malum. Sicut liliu' inter spinas, si amica mea inter filias.

Mat. 3. O candens liliu' tener & delicate flos, in creduli & subversores sunt tecum: uide quo caute ambules inter spinas. Plenus est mucus spinis, in terra sunt, in aere sunt, in car-

ne tua sunt. Veritas in his, & minime ledi, ducas potenter te est, non uitiosus tuus. Sed confidite, inquit, quia ego uici mundi. Et si igitur undique tibi intendi p'spicias tribula-

tiones, sine, inquit, sic enim decet nos implere omnem iustitiam: consummatione profecto iustitiae in humiliatis perfectio ne constituens. Luctus ergo humili, luctus conuallus est. Et si humiles inueniuntur, germinabitur & nos sequitur liliu', & florib' in eternu ante diuinum. An non uete ne tunc maxime se liliu' conuallum comproprietat, cum reforbit corpus humiliatis nostris configurationis corporis claritatis sue. Non aut corpus nostru, sed corpus humiliatis nostru' est huius liliu' mito & sempiterno cadore solos significat humiles illufrados. Et hec dicta sunt pro eo quod sponsus se florem campi, & liliu' esse conuallum protestatus est. B. Iam etiam quid de sua coequenter charissima, protestetur, bonu' effet audire, sed hora non patitur. Ex regulena namq' nostra nihil operi dei preponere licet. Quo quidem nominis laudum foliemus quae deo in oratorio quotidie perfoluantur, pater Ideo benedictus uoluit appellari: ut ex hoc clarius aperire: quoniam nos operi illi uellet esse in te. Vnde uos monco dilectissimum pura semp, ac strenuo actio bona: que conscientia & quietam facit & tutam.

Not. Ps. 78. Ps. 145. Rom. 5. Luce. 6.

BERNARDVS SVPER CANTICA.

Ibdem, sp̄has, sic amica mea inter filias. C Sequitur. Sicut manus inter ligna sylvarum, sic dilectus meus inter filios. Reddit sp̄ha preconij utem cōmēdant se sp̄so: à quo laudari est laudabilis sicut, & quem laudare intelligere, & admirari laudabilem. Et sicut ex eminenti storie figura à sp̄so laus eius est, ita è regione & ex excellenti ligno, ipsa filius singulariter gloriam eminentiam demonstrat. Mōre inde me de ligno q̄ non tanto esse excellēre uideat, quanto alia quæ caterorum, & idem minus digna assūti in opus similitudinis, utpote quod non sufficiat laus utrūque implere. Sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus est inter filios. Deniq̄ nec sp̄ha magis estimatur nescire, quæ hoc in lignis sylvarum tātu effere curavit, nimis fr̄ilis, nec fructus humano uictui aptos ferentibus. Cur ergo omis̄is melioribus & nobilioribus lignis, hūis me diocritas arboris adducta in mediū est ad formidū sponſi preconij. Itane ad mensurā laudem recipere debuit, q̄ ad mensurā spiritū non accipit. Hæc nemp̄ data de illa arbore similitudo facit ut uideatur habere superiorē, qui parē non habet. Quid dicem⁹ ad hec? Fator parua laus, q̄m paru laus. Nō enī hoc loco predicatorū magnus dñs & laudabilis nimis, sed paru⁹ domin⁹ & amabilis nimis, paru⁹ utiq̄ qui natura est nobis. Ergo non maiestas at tollitur hic, sed cōmēdant humilitas, dignitas & ratio[n]abiliter quod infirmū & stultū est dei. hom̄ fortitudini & sapientia anteferuntur. Ipsi sunt nang ligna sylvestria & infructuosa, q̄m p̄p̄ha: Oēs declinauerit, sumū iutis les facti sunt, nō est q̄ faciat boni, nō est utq̄ ad unū. D Sicut mal⁹ inter ligna sylvarum, sic dilect⁹ me⁹ inter filios. Vna inter ligna sylvarum dñs Iesu arbor facies fructū, fm hoīem fāne, et si prælatūs hoībus, fed ab angelis minoras. Tūs. Miro etenim modo & angelis se factus caro subiecit, & angelos sibi manūs deus subiectos rethinet. Deniq̄ uidebitis, inquit, angelos aſcedentes & descendentes super filium hoī, q̄ in uno codicē hoī sp̄o Iesu & infirmitate fōuerat, & stuprūt inaſtebat. Quia ergo sp̄ha id dulcissimū se imminuit sapit, libēt̄ attollit gratiam, prefert misericordiam, stupet dignatione. Libuit promide hoīem iter hoīes admirari nō inter angelos dei, tāquam mal⁹ inter ligna excellēt sylvarum, & nō plane inter hortorum plātia. Nec putat minu⁹ laudes, ubi de confiditione in firmatā, p̄tatis & bonitas exaltatur. Quād ēnī tūta aliquid à laudib⁹ rēperet, cō itē iuxta aliquid magis laudat, mōn̄ nos proœques gloria[m] dignitat[is], ut grata dignationis eminat. Sicut ergo apostolus, quod iutū & infirmū est dei, sapientius fortius dicit cō hoībus, sed nō angelis.

Psa. 44. & sicut propheta speciosum predicit forma p̄r filii homini, & non p̄r angelis: sic ista certe in eodem spiritu loquens sub typō fructifer arboris sylvestriū & lignorū hoc loco effere uoluit hoīem deum super oēm gratiā homini, nō aut super excellētā angelorū. Sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus me⁹ inter filios. Et bene inter filios, quia cum esset unicuius patris sui, multo illi & absq̄ inuidia filios acquirere studuit, quos non cōfūdūt uocare fratres, ut sit ipse primogenitus immuliti fratribus. Iure autē preponit uniuersis adoptatis, per gratiā, is qui p̄ naturā filius est. Sicut malus inter ligna sylvarum sic dilectus meus inter filios. Merito sicut malus, qui inflat fructifer arboris & umbram refrigerari habet, & fert fructū optimū. An nō uerē fructifer lignū, cuius flores fructus honoris & honestatis? Deniq̄ lignū uite est apprehensionē detin⁹ eum. Nō comparabim⁹ huic oīa ligna sylvarum: quia eti⁹ sunt arbores pulchra & magna que open ferre uideantur orando, misericordante, docendo, exemplis suis. Ioān. 6. do, soli tamen de sapienti Christi lignum est uite foliis panis uetus q̄ de celo descedit, & dat uitā mundo. C Ideo ait. Sub umbra eius quæ desiderauerit sedi, & fructū eius dulcis guttū meo. Merito eti⁹ desiderauerit umbra, de quo & refrigeriū effet & refectiōne pariter acceptura, Nā cetera quidē sylvarū ligna eti⁹ umbrā solati habent, 1.Tim. 2. sed nō uite refectiōne, nō fructū perpetuo salutis, Vnu

est enim utrūce auctor, unus mediator dei & homī homo Christus Iesu, qui dicit sp̄so sue, salus tua ego sum. Nō Moyes, iquit, dedit uobis panē de celo, fed pater Ioseph, meus dat uobis panē de celo uerum. Propterea ergo xpi potissimum desiderauerat umbra, q̄ solus sit q̄ nō solum ab xpi refugier utrūce, sed & replet delectatione uitā tutū. Sub umbra eius quæ desiderauerit sedi. Umbra eius, Cant. 2. caro eius, umbra eius, fides. Marie obumbravit proprii filii caro, mihi dñi fides: quāquārum & mihi quoq; quomodo nō obumbrat caro, qui in mysterio manduco eam. Et sancta ih̄sūsum uirgo, fides & ipsa experta est umbrā, cui distūt eff. Et beata quæ credidisti. Sub umbra ei⁹ quæ desiderauerit sedi. Et p̄p̄ha. Sp̄s, inquit, ante facie nos Trēn. 4. stram Christus dñs: in umbra eius uitūm̄ inter gētes. In umbra in gentibus, in luce cum angelis. In umbra sumus quādū per fidem ambulamus & nō per sp̄ciē. Et idēo in tuis in umbra quia ex fide uitūt. At quā uitūt ex intellectu, beatus eff; quā non in umbra fam, fed in lumine. Iustus erat Daud, & ex fide uiuebat cū dicebat deo: Da mihi in ps. 118. ut ducam mandata tua, & uitūm̄ sc̄es successūrū fidei intellectu, intellectu renclandū lumen uite, & lumines uitam. P̄tūs est uentre ad umbram, & ita ad id cuius umbra est per trāstria, quoniam nisi credidit fides, ait, nō intellegit. D Vides fide & uitam esse & uitæ umbrā. Nā ē regione uitā in deliciis agens q̄m non est ex fide, & mōrē est & umbra mortis. Quæ enim, inquit, uitā in deliciis 1. Tim. 5. est, uitens mortua est. Deniq̄ sapientia carnis mōrē est. Sed & mortis est umbra, illi sc̄ilicet quæ cruciat in externum. Sc̄dimus & nos aliq̄n̄ in tenebris & umbra mortis, camaliter cōuerentes, & non ex fide uitēt, mortui sā quādū fūtūt, à morte uerō secūda paulom̄is absorbendi. Quantū etenim umbra proprie est corporei cuius est umbra, tantū pro certo uitā illa nostra inferno appropinquit. Deniq̄ nīs quā dīs adiutuit me, inquit, paulom̄i Psal. 93. nū habiſſer in inferno aīa mea. Nū autem de umbra, Ioā. 3. mortis ad uitē transiūtum̄ umbrā, magis ait trāſlatū uitā de morte in uitam, in Christi umbra uitēt, si tamē uitēt, & nō mortui. Nec enim reor cōtinuo ut quis in umbra eius fuit, q̄ uiat in ea, quoniam plāne oīs qui fide habet, ex fide uitūt. Nam fides sine operibus mortua est, nec potest dare uitā quā minime ipsa habuerit. Ideo propheta cū dixisset. Sp̄s ante facie nostra Christus dñs, Trēn. 4. contētus fuit sequi & dīcere, in umbra eius sumus: fed in umbra, inquit, eius uitūm̄ inter gētes. Et tu ergo uide ut uitā exēp̄o prophetā in umbra eius, ut quādū & regnes in lumine eius. Nec cōtā tantū umbrā habet, habet & lucem. Ipse per carnem umbrā est fidei, ipse intelligentia lumen per sp̄itu. Et caro est enim & sp̄itus. Caro in carne manetib⁹, sp̄itus ante facie nostram, id est in futuro, si tamē que retro sunt oblitūtēt, ad ea que ante sunt non sicut ipsos extendimus, quo peruenientes experimur de uerbo quod dixit: Caro nō prodest quicquā, sp̄s ritus est qui uitificat. Nec ignorō q̄ in carne adhuc manēs quis dixerit: Et si cognovimus Christū in carnē, fed nūc fām nō nouimus. Ad hoc illi. Nō uero qui nondū in paradisiu, nondū ad tentiū celū rapi meritis, christi interīm carne pascamur, mysteria ueneremur, exempla fecemur, fidei seruemus, & uitūm̄ profecto in umbra. B In umbra eius quām desiderauerit sedi. Fortassis felicit̄ Cañ. 2. aliquid ista expertam se gloriatūt in eo q̄ se in umbra dīcūt ut p̄p̄ha uiuere, fed sedisse. Sedere enim quieſcere, re est. Plus est autem quieſcere in umbra quam uiuere, si cut uitere plus est quam tantummodo eīt in ea. Igitur quod est commune multorum, propheta affūmis sibi, in Trēn. 4. umbra eius uitūm̄, inquit. Sp̄s uero habet p̄rogatiā tuam, etiam q̄ sub ea singulariter sedent gloriatūt. Non enim ut illę pluraliter uitūm̄ dixit, ita & hic sedimus, fed singulariter sedi, ut agnoscas p̄rogatiāt. Vbi itaq; nos cum labore uitūm̄ qui coniūc̄p̄tatorū sub timo te seruimus ibi hęc deuota & amans suauiter requiescit. Deniq̄ timor peccati habet, amor suauitatem, Vnde ait, & Cañ. 2. fructus

SERMO. XLI.

fructus eius dulcis gutturi meo: gustum contemplationis significans, quod obtulerat per amore suauiter subleuata. ad istud in umbra, quia per speculum & in enigma. Erit cum declinauerit umbra crescente lumine, non penitus disparuerint, & subintrabit sicut perspicuum ita & perpice-
tum suum: erit non modo suauiter gutturi, sed & latias-
tentri, sine fastidio ramen. Sub umbra eius quem deside-
raverat sed, & fructus eius dulcis gutturi meo. Nos quoque
ubi spuma nostra paucem pariter, de sumpto gustu pa-
triarum gloriosissimorum, qui nos ad tales epulas inuitau-
erunt, spousum ecclesie Iesum Christum dominum nostrum, qui est super
omnia deus benedictus in secula. Amen.

Qualiter per discretionem ordinatur chari-
tas, ut omnia membra ecclesiae, id est electi
inuenire colligent. Sermo. XLIX. D

Gutti introductio rex in cella uniarium; ordinatus
in me charitate. Ut quid p̄positi capituli ui-
deretur sonare litera, habito pro uotis dulci ad
modum familiariter colloquio cum dilecto, illo
abente sposa regrediri ad adolescentulas, aspectu ita ipsius
affatus refecta atq; accepta, quatenus ebris suis appare-
ret. Et quasi illis stupetib; nouitatem, & quererib; causam
respodit miru minime esse si uno exstuarerit que in celum
uniarum introficeret. Et finiterat ita. Scđm spū quoq; non
negat ebra, sed amore, nō iunctu, nisi q; amor iunctus. In-
troductio me rex in cella uniarum. Quid p̄t spousus &
spōla ad ipsum sermonē dirigunt: tunc spōsus dicit ait dis-
lectus, aut quē dñl ḡt aia mea inquit: loquens uero de ipso
adolescentulis, regē nominat. Ut quid hoc? Propterea cre-
do, quia & spōne atq; dilecta conueniat ut fami-
liariis (quod a se est) amoris nominib; & adolescentulis
tanquam disciplina indigentibus opus sit reuocatio premi
vocabuli misericordia. Introductio me rex in cella uniarum.
Quoniam ista sit cella uniarum, p̄tereo dicere, quid adiuxisse me
recolem. Tamē si ad ecclesię referat sermo, cum repleti spū
fando discipulis multo ebrā ap̄lo putarentur: tuc tāq; amicis spōni pro spōla stans Petrus in medio curiū, non
(Inquit) sicut uos x̄stimatoris, hebrei sunt. A te de in-
teriori q; nō oīno ebris, sed ebris scitab ut illis x̄stimatoris
sunt denegauit. Erat enim ebrā, sed spōlanus, nō musto. Et
quasi testificarent ad plebe recuera in cella se fuisse una-
riā introductio, rursum Petrus p̄ cibis: Sed hoc est, ait,
q; dicitum est per prophetā Iohel. Et erit i nouissimi die-
bus, dicit dñs, effundā de spū meo super omnē carnem, &
p̄phrabunt fuli uestrī & filiī. Iuuenes uestrī ussiones nō
debut, & senes uestrī somnia somniabit. An nō tibi cella
uidetur fuisse uniarum illa domus in qua erat discipulū pa-
riter cōgregati, cū factus est respē de celo sonus tanquam
aduenientis spū uehemētis, & repeluit totum domum ubi
erat sedentes, adimpluitq; prophetā Iohelis: Et nōme
uniusquisq; illorum exies incribatur ab ubertate domus
illius, & torrēt uoluptatis rante potatus, dicere meritio
quib; q̄nti introductio me rex in cellam uniarum. Sed &
tu quoq; si collecto tuo spiritu, mēta sobria & uacua cui-
ris, orationis domū folus int̄cōas, & stans coram deo ad
unū aliquod de altaris ueli tamu tagas sancti desiderii
manu, & presentantis choris sanctiorū tua penetrante devo-
tione (siquidē oratio fuit penetrat calos) in p̄forū p̄re-
fenti miserandis deplores miseras & calamitas quas
pateris, crebris suspiris & genitibus innarrabilib; pro-
das necessitatē, flagis p̄tēat: si, inqua, hoc egēris, con-
fido in eo quid dixit: Petere & accipere, quasi si p̄fici-
ueris pulsans, nō exhibis vacuus. Verū cū te nobis reddi-
deris plenū gratia & charitate, nec poteris spū teruē
dissimilare munū accep̄tū, qd̄ fini inuidia comunicabis,
eris cōibus in gratia quae data est tibi, nō modo gratus
sed fortassis etiā admiratus: poteris & ipse ueracter pro-
testari, q̄a introductio me rex in cella uniarum: tñ cautus
est nō in te, sed in dño gloriatur. Nec omne donū quāuis
spū prodire dixerim de cella uniarum, cū finū & alte p̄
nos fonsom cella uel apotheca, dixerim in se recundita-

BERNARDVS SVPER CANTICA.

quidem ut debeo) hinc intendo cura, non autem magis ad maiora gaudeo dei lucra; que per alterum fieri forte comperco, patet me ordinare charitatis ex parte tenere, ex parte nequam. Si uero me & ad id amplius quod specias illius inquit sollicitus, & nihilominus ad illud quod matutus est magis affectu exhibebeat, utrobius pfecto inuenior charitatis ordinis assequitur, & non eis cura dicere non possum. Etiam si quis ordinauit in me charitatem. Dicitur. Si autem dicas difficilem quenquam plus alieno gaudente magno bono quam proprio paruo aduertes certe uel ex hoc excellenter gratia apud sponsam, & quoniam non cuilibet ait dicere sit, quia ordinauit in me charitatem. Quare facies deciderim quoniam ueluti modo ad hinc sermonem: Nam alia suspiria testantur tristitia animorum conscienciarum deificationem. Nimirum metuentes nos inmetimus nobis, sentimus aliqui nostrum pro nostra imperfectis experientia, quam rara uero sit taliter non inuidere uirtutem, ne diuina gaudere ad illam, ne diuina eti tanto Ioan.12, plus quam ad propriam quicquid gratulari, quanto perpen- derit in uirtute superari. Adhuc modicum lumen in nobis est fratres quotquot de nobis ita sentimus. Ambulamus dum luc habemus, ne tenebra nos compleat. Ambulare proficere est. Ambulabat apls qui dicebat: Non arbitrabor, me comprehendere. Et addidit. Vnde autem que retro sunt oblitifices, ad ea que ante sunt, me extendo. Quid est enim autem? Vnde autem (inquit) quia remansit misericordia in remedio, a deo spem ad consolationem. Quid illud: Que retro sunt uidelicet oblitifices, ad ea que ante sunt me extendo. Magna fiducia in magnis electionis uas perfecti ab aliis, pfecti satetur. Ergo non ambulante sed fidentem a mortis tenebris compreendi periculum est. Et quis sedes nisi qui non curat proficeret? Id cauet, & si morte preoccupat fuerit, in refugia. Dices deo: Imperfici mei uiderunt oculi tui, & in libro tuo nihilominus, inquit, ois scribentur. Qui oes? Profecto qui in desiderio proficiens inueniatur. Sequitur enim. Dies formabunt, & nemo in eis subaudis, peribit. Ibidem. Dies pfectientes intellige, quis si morte preoccupat fuerit, in eo quod ceteris deest perfidissimum. Formabunt, & nemo in eis informis relinquitur. Et quomodo, cetero ego proficerem possum qui fratri pfectienti suuidicor? Si doles quoniam dies, ientis, sed non consentis. Passio est quoniam sananda, non affectu condenda. Tantum non illuc resiles iniquitatem meditatis in cubili tuo, qualiter uidelicet foucas moribus, satisfacias peccati, per equarum insonite, bene ab illo gesta caluflando, deprimenti, peruertere atque impediendo gerenda. Alioquin non nocet ambulanti & excedenti se ad meliora quod tam non ipse operatur, sed quod habitat in eo peccatum. Non est ergo dammatio illi qui non ad membra sua arma iniqtat, non lingua ad detrahendu, non quicquam reliqui corporis ad ledendum non endundit aliquo modo, magis autem confundit se esse male affectu, & inolitum ex longo uitio confitido, stendo, orando conas expellere: & cum non preualet, mitior, inde ad oes, atque apud se humilior inuenitur. Quis saner sapientis hoium damnet qui a diu didicunt multis effici & humiliis cordes. Abstinet ut inuenient expersa salutis imitor saluatoris sponsi ecclie domini nostri, qui est super ois deus benedictus in seculo. Amen.

De duplice charitate, scilicet actuali & affectuali: & eius ordinatione. Sermo. L. C

Vos forsan expectatis tractari sequentia, explicitu putantes ierusalem qui nouissime tractabatur. Verum ego alius molto. Habeo enim quod adhuc uobis apponam de fragmatis hereticii coniuncti, que miseri collegere ne perirent. Peribunt autem si nulli appoluero. Nam si nolueris ea habere sponsum, ipse peribo. Nolo pindre uestrarum illis quibus bene noui fraudare ingenuis, praesertim cum sint de ferculo charitatis, eo dulcia quo subtilia, o sapientia quia minuta. Alioquin contra charitatem est ualde nimis de ipsa charitate fraudare. Ita pichit sum. Ordinauit in me charitatem. Est charitas in actu, est in affectu. Et de illa quae operis est, potest datum esse legem hoibus mandatrum, Nam in affectu quis ita

habet ut mandatur. Ergo illa mandatur ad meritum, ista in premio datur. Cuius initii quide profectus uta quoque psonit experiri diuina posse granum negamus, sed plane consummatione defendimus futuram felicitatem. Quo ergo ibeda fuit, qua similitudo nulla modo erat. Aut si placet tibi magis de affectu dari uallis mandatum, non inde contemnendum, dum acqueicas & tu miseri quod minime in uita ista ab aliquo hoib[us] possit vel potuerit admiseri. Quis enim sibi arrogare dicit audeat quod se paulus ipse fateat non comprehensum. Phil. 3. differit. Nec latuit pector, pcepti p[ro]dus hoib[us] excedere uires, sed iudicavit utile ex hoc ipso fuisse filios insufficien- tia admoneri, & ut scirent fan[us] ad quem suffit finis niti pro uiribus oportet. Ergo mandato impossibilitate, non possumi uariaciones hoib[us] fecit, sed humiles, ut omnes obstruant, & subditus fiat ois inuidus deo: quia ex operibus legis non Rom. 3. sufficiat ois caro carnaliter. Accipietis aperte mandatum, & Ibidem, sentientes defectum, clamabimus in celum, & miserere nos deus, & sciens in illa die quia non ex operibus sufficiat quae facimus nos, sed in sua mihi saluos nos fecit. Atque hoc 2. Ti. 1. dixerim si quidem consenserimus affectuale legem sufficere man- datu. Sed actualiter id potius concordem inde uel maxime appa- rere uideatur, & cu[m] dixisset dicitur, diligite inimicos vestros: Luce. 6. mox de operibus inserit, benefacite his qui oderunt uos. It[em] Ibidem, scriptura: Si clarius in inimicis tuis, cuba illi: si sit, po[ne] Rom. 12. tu da illi: & hic de actu habes, non de affectu. Sed audi item dominum, etiam de sui dilectione mandatum. Si diligitis me, inquit, Ioa. 14. sermones meos seruare. Atque in quoque ad opera mittimur per inuidiam obseruantia mandatorum. Superiacue ait de opere monuisset, si in affectione iam fuisse dilectio. Sicut Mat. 22 ergo necesse est & illud acciperi quod iuberis diligere proximum tuum sicut te ipsum, et si non ita aperte expressum sit. An non denique satis tibi esse iudices adimplendum istud de proximi dilectione mandatum, si deinde observeris in quo omni homini recte de lege natura prescribitur, quod tibi non uis fieri, alius ne feceris. Et tunc illud: Quarecumque mul- tis ut faciat uobis hoib[us], & uos facite illis. Neque hoc dico, ut sine affectione simus, & corde arido solas moucamus manus ad opera. Legi inter alia quae scribit apls magna & gravis, hoib[us] malachia: hoc quoque numeratim scilicet sine affectione. B. Sed est affectio quia caro gignit, & est quia ratio regit, & est quia condit sapientia. Prima est quia apls legi dictu non est subiecta, nec esse posse. Secunda quia peribet a regione conscientiae legi dei, quoniam bona est. Nec dubius distare inter se conscientiam & conscientiam. Longe uero terria ab utraque distat, quia & gulfat & sapit quoniam suauis est d[omi]n[u]s, prima eliminans, secunda remunerans. Nam prima quidem dulcis, secunda turpis, secunda sicca, secunda fortis: ultima pinguis & suavis est. Igitur per secundam operam fuit, & in ipsa charitas sedet, non illa affectualis quae pale sapientie coedita pinguisque magnitudinem importat multitudinem dulcedis, sed quodam portus actualis, quae eti[am] nondum dulcio illo amore suauiter reficit, amore amoris ipsius ucheinetur accedit. Non diligamus, atque non negemus lingua, Ioa. 3. sed opere & ueritate. Videz quomodo caute mediis facio, dicit inter uitiosum atque affectualem amoris, ab utrue partem hanc distinguens actualem & salutiferam charitatem. Nec lingue metietur in hac dilectione recipit factum, nec rursum affectius exigit sapientie gustu. Operem, inquit, d[omi]n[u]s, Ibidem, ligamus & ueritate, quod uidelicet moreamur ad bene opere, randu[m] magis quodam uitele ueritatis impulsu, quam sa- pide illius charitatis affectu. C. Ordinauit in me charitatem. Quam putas haru[us] utr[um]q[ue] ordinis oppofito. Nam actualis inferiora preferit, affectualis superiora. Etenim in bene affecta mente non dubium (uerbi causa) quidam dilectionis hois de dilectione proponat, & in hoibus ipsa perfe- fectiones infirmiorib[us], scilicet terra, eternitas temporis, aia cam. Attame in bene ordiata actione sapientia eti[am] tempore, opo[ne]t ordo oppositio suuient. Nam & circa proximi cura & plus uenient, & pluries occupantur, & infirmiorib[us] fratrib[us] di ligentiori facultate afflitti, & paci terra magis quam cali gloriae fore suauitatis & ipsa necessitate incedimus & temporalium

SERMO. LI.

& temporalium in quietudine curarū uix aliquid sentire de eternis permittimur: & languoribus nostris corporis postposita ait cura penae continere inservium: & ipsi de nīcō infirmoribus mēbris nostris abducentiōre honorem.

1. Co. 12. fuxia suam apli circulamus, per hoc quodāmodo facie. Mat. 20. tesuerū dñi, de quo habes. Erunt nouissimi primi, & pri-
mo nouissimi. Orante dñe: hoīm cū deo loqui quis du-
bitet: Quoties tamē inde charitate subēte abducimur &
auellimur, ppter eos qui noſta indiget op̄e vel locuſa.
Quoties p̄cedit negotiorū tumultus? p̄ia quæs: Quoties
bona cōſciētia ponit codex: ut operi manuū induſ-
tur: Quoties pro adiunctorū terrenis tuſſimis ipſis
superfedeniis celebrandis misſarum lōnēis: Ordo pre-
posterioris: fed necessitas aīo habet legem. Agit ergo suum
actualis charitas ordinē luxur patris familiis tuſſimem;
incipiens à nouissimiſ. Pia certe & iusta que nō fit acce-
ptrix personarū: nec pretia confideret rerū, sed hoīm ne-
cessitates. At non ita affectus: nā primis ipſa ducitor
dinem. A Eſt enī sapientia per quā utiq; quæs: res fa-
pium prout sunt, ut Cuerbi gratia: que pluris natura ha-
bet: pluris quoq; ppter affectio lenitatis: minoria minus: mi-
noria minima. Et illi quidē ordine charitatis ueritas fa-
cit: hunc autē ueritatis ordine charitas uēdicit ſibi. Nā &
uera in hoc est charitas: ut qui indiget amplius accipiant
prius: & rur sum in eo chara appetet ueritas: si ordine
nemus affectu, quē illa rōne. Tu ergo ſi diligas dñm deū
tuū toto corde, tata aia, tota uitre tua, & amore amoris
illū quo cōtentā eft charitas actualis affectu ferentiori
trāſlīſ. Ipo continuo diuino amore (ad quem eſt gra-
dus) accepto in plenitudine ſpūtū ignescas: ap̄it tibi
profec̄t̄ deus: & ſi nō digne oīno putat: quod utiq; im-
possibile eft om̄ni creature: certe prout tuū lapere eft. De
inde ſapies etiā ipſe tu tibi prout eſt: cū te ferentis mihi ha-
bere profutus unde te aies, nīſi iniquitati dei es: quippe q
totum unde amas in illū effuderis. ſapies, inquam, tibi
prout eſt: cū ipso experimero amoris tuū & affectiōis quā
ad teipsum habebis: nīſi dignus te eſt inuenies: qđ uel a
teiplo ametur, nīſi ppter ipsum, sine quo ipſe es nīſi. B

Ibide. Iam uero proximus que uero te oportet diligere tāquā
teipsum: ut tibi: & ipſe ſapiat prout eſt: haud aliud quā
etd ſapienti tibi quam tu tibi qui hoc eſt qđ tu. Eſt enī hoī.
Qui itaq; te nō diligis nīſi quid diligis deū: cōſequenter
eſt qm̄ ſimil̄ diligūt cum diligis tanquā teipsum. Porro
inimicū hoīem qm̄ nīſi eſt: pro eo qđ nō diligit deū non
potes quidē diligere tanquā teipsum qui deū diligis: di-
liges tñ ut diligat. Non eft autē id ipsum diligere ut dilige-
dat: & diligere quia diligit. Proinde ut tibi & ipſe ſapiat
prout eſt: ſapienti tu nō quid qđ eſt: quid utiq; nīſi eſt:
fed quod futurus forſitan eſt: qđ eſt: ppter nīſi: quippe
quod adhuc pendet sub dubio. Etenim de quo coſtat qđ ad
amore deū nō fit deinceps redditus: ſapienti tibi neceſſe eſt:
non ppe iam nīſi: fed nīſi ex toto: ut poterit qđ in aeternū
nīſi eſt. Illo tñgit excepto qui nō modo iā nō diligē-
dit: ſup̄ & odio habendus eſt: fini illud: nōmne qui oce-
runt te dñe oderam & ſuper ſimicos tuos tabefebat de
cetero nulli uel inimicissimo hoī negari quātulicū: de
fectū charitas fanē in hac parte ambiſtia pmitit. Quis
ſapiens & intelliget hec: Da mihi hoīem qui ante omnia
quidē ex toto te diligat deū: uero & proximū inquāti
diligūt ipsum: inimicū autē tanquā alīq; forſitan dilectu-
rum: porro pārētē carnis ſue germaniſ: ppter naturā:
ſpūales uero eruditores ſuos p̄ficiunt ppter gratiam: at
fini hūc modū ad cetera quæq; dei ordinato int̄ēdat am-
ore: deſpiciens terrā: ſup̄cīſē celū: utens hoī mīdū tanquā
nō uetus: & inter uenda & frēda int̄ēma quodā mēritis
ſapore diſcernēs: ut trāſitoria trāſitoria: & ad id diſtractat
quod opus & prout opus eſt: cetera deſiderio am-
pliſtātē xtemō: tāſe, fini quādū, da mihi hoīem: & ego au-
der illi ſapētem pnuſcio: cui nimīrū quæq; res reuera
ſapienti put ſunt: & cui in ueritate atq; ſecuritate copet
gloriari & dicere: quia ordinantū me charitatē. Sed ubi

ille: aut quando ſtaſ: Quod flens dico: quousq; adoram⁹
& nō guſtanuſ: propſicētē patriā & nō appričēdētes;
ſup̄ſirias & de loī ſalutēs: O ueritas exulm patria,
exili ſint, iudeo te: fed inuitare non finor carne reuertus:
fed nec dignus admitti, peccatis ſordēs. O ſapiētia que
attingis a fine uſco ad fine fortiter: in iſtituendis & conti-
nēndis rebus: & diſponis ſua ſauaueri, in beātis & ordi-
nādīs affectibus: dirige actus noſtrōs prout noſtri rāſlis
neceſſitas poſcit: & diſpone affectus noſtrōs prout tua uer-
itas eterna requit, ut poſit unuſquisq; noſtri ſecure ī te
gloriarī & dicerēq; ordinauit in me charitatem. Tu es
enī dei uirtus & deſapiētia Christus ſpōfus ecclēſia dñs
noſter ſuper omnia deus benedictus in ſecula. Amen.

¶ Qualiter ſponsa petit ſibi accumulari fructus
bonorum operum cū floribus & odoramētis
ſiedi & de ſpe & timore. Sermo. LI. A

Vlīcē me floribus, ſitipate me malis quā Cant. 2

amore lagūne. Crieut amor: qa incuentia
amoris plura ſolitō proceſſerunt. Vides
ſiq; quāta haic uō nō uidendi rātū, fed
& colloquēdi copia fuſit. Ipa quoq; uſſo
apparet uultu ſindula ſeruenti & ſerme
ſoucindor: & ſermocinatio longior atq; ptractior. Nec
folū oblectata colloq; ſed & gloriata p̄conio eft. Ad hac
eius quē defiderauerat refrigerata eft umbra: cibata fru-
etur: potata calice. Nec enī ſitibida putāda eft exiſte de cel
la uanaria: in qua ſe introducta modo nouissime gloriat.
Imo uero ſitibida: quoniam q̄ bibit me, inq; adhuc ſitit. Ecl. 24
Post iſta oia ſponſo more ſuo ſecedente ſilla lagūne amo-
re perihet, id eft p̄ amore. Quoq; enī gratiore fuerat
experta p̄fentia: eō postmodū abſentiam leſtioſe ſen-
ſit. Subtractio neq; rei quā amas: augmentatio defiderij
eſt: & qđ ardētis defideras, carces egrūs. Rogat proinde
iſta interim odoramētis florū ac fructū conſouerat: quo-
uſſo uenuo recuerat que moleſtissime ſuſtinet demorāt.
Arq; iſt ordo ſermonū. Nuī ſā ſpiritūtē fructū qui in ipſis
eſt: ſpiritūtē due ueritatis ſtrēmū. Eſt in ſermonis
ecclēſia ſanctorū hic recipitur loquēs: nos in floribus fru-
tibus designati ſum: fed & quiq; conuerſi ſe ſeculo in
to ſeculo. In floribus quidē ſouella & tenera adhuc
incipientiū cōuerſatio demōſtrat, in fructibus uero proſi-
cientū ſtoritudo: & naturitas perfectiorum. His ſitipate
mater peregrinans & fructificans: cui ueritas Christi eſt: & Philippi.
mori lucrum: profec̄t̄ & quānimetus ſer moleſtia ſuſa dia-
tonis: qm̄ ſuſta ſcripturam datur eide fructū manuū ſua
run tanquā ex primis ſpiritūs: & laudant cam in por-
tis opera eius. Si autem fini moralē ſenſum in una aia uis
tibi utrāq; hæc assignari: & flores uideſet & fructū ſide
florem: ſuſtu aūtē intellige. Nec in congreue (ut opinor)
id tibi uidebit: ſi aduerſtas quomodo ſinat florū neceſſa-
rio precedens fructū, bonum quoq; opus ſide oporteat
preuenit. Alioquin ſine ſide impoſſible eft placere deo, Hebr. II
Paulo attestante: magis autem auecipio docente: omne
qd̄ non eft ex ſide: etiā peccatum eft. Itaq; nec ſine ſiore
fructus: nec ſine ſide opus bonū. Sed & ſides ſine operib⁹ Iacob.
mortua ſit: ſicut ſuſliters quoq; flores apparet: ūbi nō ſe
quitor fructus. C Fulcite me floribus, ſitipate me malis: Cant. 2
quā amore lagūne. Ergo ex bonis ſermonibus in ſide non
ſita radicatis recipit conſolatiōnem mens afflitta quieti:
quoties ſibi (ut aſſolet) lux contemplationis ſubtrahit.
Quis enī non dīco cōtm̄: ſed uel alīquādū dum in hoc
corpo manet lumine contemplationis ſuāt: At quoties
(ut dix) corrut a cōtemplationi: toties in actiuū ſe reci-
pit, inde nimīrū tanquā eūcīo familiariſ ſedirū
in idipsum: qm̄ ſuſtū ūbi cōtuberneſ he due: & cohab-
itat pariter. Eſt quippe ſoror Marthā Martha. Neq; enī
eft a cōtemplationi lumine cadiſpatiūtē tamē ualeat
tamen ſe ſeſcide in tenebras peccati, ſeu ignauia oīci: fanē
in luce boīa operatiōnē ſe retinēt. Et ut ſcias etiā opera
luce eſſe: ſueat lux uerſa, inq; cora hoībus: quod nō eft Mat. 5.
dubii ſe operib⁹ ſuſtū dīſtū, que hoīes portat in ſuſtū.